

אתה ומטוס ה

דחה

מצרים רכשה מטוסי-דחה בריטיים — האם גברה הסכנה לערינו? — האם חלה מהפכה במלחמת-האוויר?

מאת סופר צבאי

היס התיכון
במטוסים עצמם — הן במפציצים והן במטוסי-הקרב. בגלל משקלו הקל הוא פועל רק לטווחים קרובים מאד. מטו — להדריך את מטוסי-ההגנה אל אויבו, המפציץ, ולהזהיר את המפציץ מפני הצייד המתקרב. אלא שמטוס-הדחה מתקרב אל המפציץ במהירות עצומה כזאת שזה אינו מספיק להתגונן. להקה של מפציצים החודרת לשטח המוגן כראוי ע"י מיתקני-ראדאר ומי-טוסי-דחה כאלה, אין לה כמעט כל סיכוי להינצל.

הפגז המצויד בעינים

אולם יש לה להגנה האווירית נשק שלישי, שכושרו הקטלני עולה על שני האחרים. זהו הפגז האנטי-אווירי החדש, המצויד במיתקן-ראדאר ועיר משלו. פגז זה אינו צריך לפגוע בקרבנו או להתפוצץ בגובה מסוים, קבוע מראש. די לו שמיתקן-הראדאר שלו "ירגיש" בקירבתו של המטוס האויב בטווח יעיל, ואז מתפוצץ הנפץ באופן אוטומטי. פגזים אלה, שכושרו עולה פי 10 על כושרו של פגז רגיל, הומצאו ע"י הב-ריטים במלחמת-העולם האחרונה, ומשום מה לא הצליחו הגרמנים להמציא ולייצר פגז דומה. אחרת היו בלי כל ספק שמים לאל את ההפצצות האנגלו-סאכסיות.

לא תהיה עוד הפצצה המונית

מה מלמדות אותנו עובדות אלו? אם תפרוץ מלחמה בין שתי מעצמות המצוידות כראוי בכלי-נשק חדישים אלה — למשל בין ארצות-הברית וברית המועצות — לא תהיה עוד כל אפשרות לערוך הפצצות אוויריות המוניות. מפציצים בודדים יצליחו, מן הסתם, "להתגנב" לתוך שטח האויב, בגובה

(המשך בעמוד 4)

חקים גדולים, לא יהיה כה זריו כמטוס-הדחה המגן על המקום הנתקף, ושלא יהיה זקוק למטען כה גדול של דלק. יתר על כן, מטוסי-הדחה אינו מתאים לדו-קרב אווירי. מהירותו היא כה רבה עד שסיבוב אחד בלבד מצריך קוטר של שנים-שלושה ק"מ, ושני מטוסים כה מהירים לא יוכלו לעקוב זה אחרי זה בתמרוני קרב.

איך פועל הראדאר?

מטוסי-הדחה אינו הגורם היחיד לחיטול סיכוייהן של הפצצות אוויריות המוריות, כדוגמת ההפצצות האנגלו-אמריקאיות על פני גרמניה. נוספו אליו שני כלי-נשק, שגם הם לא היו בידי גרמנים בכלל או רק בצורה בלתי-מספקת: הראדאר והנפץ החדש.

דרכי הפעולה של הראדאר ידועים לציבור הרחב. הראדאר (ראשי-תיבות של המלים האנגליות: גילוי וטיווח באמצעות הרדיו) שולח למרחקים קרניים החוזרות אליו אחרי שהגיעו לגובה מסוים. הקרניים החוזרות מגלות את המכשולים בהם נתקלו בדרך, כגון אווירונים. דרך-פעולה שניה של הראדאר היא משלוח קרניים לטווחים קרובים שאפשר להאזין להדיהן.

במלחמת-האוויר משמש הראדאר לשיטור מטרות שונות. מיתקני-ראדאר לטווחים גדולים יכולים לגלות מטוסים מתקרבים במרחק של 320 ק"מ (כמעט המרחק בין תל-אביב וקאהיר). מיתקנים אחרים עוקבים אחרי המטוסים בטווחים קצרים יותר, מגלים את גובהם ואת כיוון טיסתם, מבחינים בין ידידים ואויבים. באמצעות האלחוט יכולים מיתקנים אלה לכונן את מטוסי-ההגנה אל המפציצים המתקרבים.

מיתקן-ראדאר מסוג שלישי מותקן

עם רגילים, הגיע רק למהירות של 600 ק"מ לשעה.

לעומת זאת יש למטוסי-הדחה מגרעת מכרעת אחת — הוא "זולל" דלק. משום כך אין הוא יכול להגיע לטווחים רחוקים, אלא בתנאים שיבטלו כמעט את יתרונותיו.

נשק לצרכי הגנה

מהירות עצומה וטווח קטן פירושו שם — מטוס-קרב לצרכי הגנה. וזה גם השימוש שנועד למטוס זה. מהירותו העצומה מאפשרת לו להשמיד כל מפציץ אויב המופיע בטווח ההגנה. כי בעוד שמטוסי-הקרב הוא קל ומהיר-תנועה, הרי המפציץ הוא כבד ואטי (המבצר המעופף "בי-17" הגיע רק למהירות של 380 ק"מ לשעה). גם נשקו הכבד של המפציץ אין בכוחו להצילו מידי מטוסי-הדחה המהיר.

מטוסי-הדחה של חיל-האוויר הבריטי הגיעו למהירות של 1100 ק"מ לשעה. מטוס כזה יכול לעבור את המרחק בין קהיר לת"א ב-22 דקות, מקני טרה לת"א ב-15 דקות ומאל-עריש לת"א ב-9 דקות.

מהירות ההמראה של מטוסי-הדחה הבריטי "גלוסטר מיטרי" אור" הוא 4500 מ' תוך 90 שניות.

מטוס זה יכול להיכנס בקרב עם מפציץ-דחה המתקרב במהירות של 960 ק"מ לשעה בגובה של 30.000 מטר, בתנאי שיירב את פקודת ההמראה בשעה שאין תו מפציץ נמצא במרחק של 100 ק"מ.

מיתקני-ראדאר חדישים יכולים לגלות מטוסים במרחק של 320 ק"מ. טווח זה עולה על המרחק בין חיפה ופורט-סעיד.

לא פעם עלה הרעיון לצייד גם את המפציצים במנוע-דחה, אולם נתברר שהדבר אינו מעשי. מפציץ-דחה יהיה זקוק למיטען כה גדול של דלק עד כי לא יסאר בו מקום למיטען הפצצות. אין זה כדאי לצייד במנוע-דחה אפילו את מטוסי-הקרב המלווים את המפציצים בשליחותם. כדי להגן עליהם, כי מטוסי-לווי כזה, שיצטרך לעבור מר-

משלחת מצרית יצאה לבריטניה כדי לרכוש מטוסי-דחה חדישים... "מטוסי-הדחה הראשונים הגיעו למצרים...".

"מדריכים בריטיים מאמנים את טייסי חיל-האוויר המלכותי המצרי בשימוש במטוסי-הדחה...".

זכרונות בלתי-נעימים עולים בלב האזנה הישראלית בקראו ידיעות אלה בעתונות היומית. הוא זוכר את ההפיצצות של מלחמת-העצמאות, שגרמו לטירדה כה רבה, אף כי נוקיהן לא היו חמורים ביותר. היהיה המצב חמור יותר אם יתקיימו מטוסי-הדחה בפרוץ סיבוב שני? ובכלל, מטוסי-הדחה זה — מהו? האמנם הוא נשק-פלאים אשר אין מפניו הגנה?

על חלק משאלות אלה אין לענות מבלי לפרט את יחסי הכחות ואת יעילות ההגנה הישראלית — דבר שלא נוכל לעשותו, מבלי לספק חומר לאויבינו פוטנציאליים. אולם יכולים אנחנו לפזר חששות מופרזות וליצור לעצמנו תמונה צלולה יותר אם נבין את עצם פעולתם של המטוסים החדשים והשיעור על דרכי המלחמה האווירית בעורלם כולו.

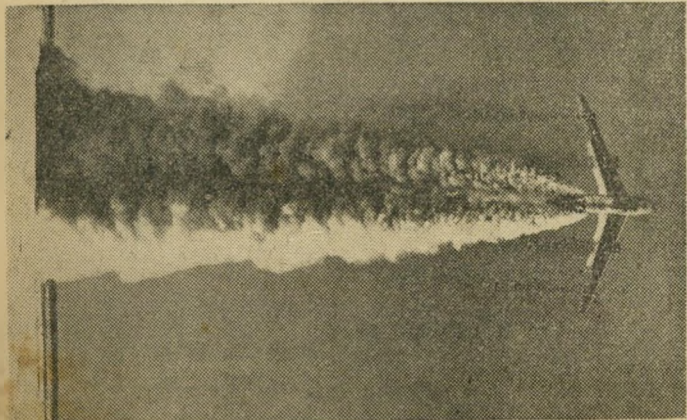
מטוסי-הדחה — מה הם?

מטוסי-הדחה הוכנסו לשימוש ע"י הנאצים, קרוב לטווח מלחמת העולם השנייה. עובדה זו מורה כלשעצמה, כי המדע הגרמני פיגר אחרי המדע האנגלי-סאכסי כמעט בכל השטחים המלחמתיים. אולם הגרמנים הקדישו תשומת-לב מיוחדת דוקא להמצאה זו, מתוך תקווה שתציל אותם מן ההפצצות האנגלו-אמריקאיות. תקווה זו כמעט נתגשמה, לולא... לולא שגוענו הפרטי של היטלר, שהפנה את עיקר המרץ המדעי והתעשייתי מנשק-ההגנה חיוני זה לפצצות המעופפות, שבעזרתן ביקש "להשמיד את בריטניה".

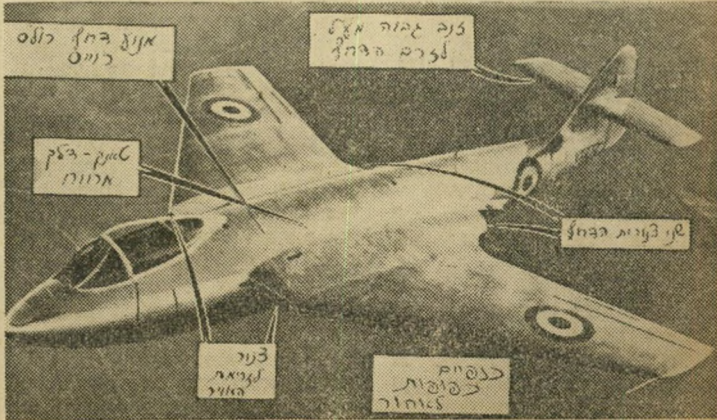
כך קרה שמטוסי-הדחה הגרמניים הוריעו באיחור רב ובכמות קטנות מכדי שיוכלו להציל את גרמניה. המלחמה נסתיימה לפני שיכלו להשפיע השפעה ניכרת. בכל זאת גרמו כמעט לחיטול התקפות-האוויר על גרמניה.

מדוע?

התכונה העיקרית של מטוסי-הדחה הוא מהירותו העצומה. מטוסי-הדחה הגרמניים הגיעו למהירות של 800 ק"מ לשעה, בה בשעה שמטוסי-הקרב "מסרי-שמידט 210", שהיה מצויד בשני מנו-

מפציץ-הדחה האמריקאי בואינג אקס-ביי-47
960 ק"מ בשעה, טווח פעולה של 2400 ק"מ

מטוסי-הדחה הבריטי האוקר פיי-152
מתקרב למהירות הקול (1200 ק"מ בשעה)